

*Pavel
Kohout
Cizinec
a Krásná paní*

Román na pokračování

(vycházel denně v Mladé frontě DNES

21. 3.–6. 6. 2009)

PISTORIUS & OLŠANSKÁ
2009

© Pavel Kohout, 2009

ISBN 978-80-87053-32-4

1.

Jak uchopit příběh, který se teprve klube z vajíčka fantazie, aby upoutal čtenáře neméně než vypravěče, jehož je podobnou součástí jako plod v lůně? Jak jej vymyslet, aby zaujal ženy i muže, mladé i staré, uvyklé i odvyklé četbě, neboť propadlé televizi? A jak jej vyprávět, kdyby měl dokonce šestkrát týdně pokračovat v denním listě, který je čten ráno nebo v poledne nebo večer, v tramvaji či v metru či v kavárně či ve sborovně či v posteli, za střídavého tlaku a proměnlivých nálad?

Pro autora není lepší cesty, než uvěřit způsobu, jakým i jemu byly vyprávěny pohádky: Začít od začátku a přerušit vždy tam, kde tok líčení slibuje, že nevsákne přes noc do písku zapomnění, ale vypluje z paměti i nazítří, hnán vpřed plnou parou mateřštiny, předvádějící svou junáckou sílu. Zkusme to tedy viribus unitis, spojenými silami písíciho i čtoucích!

Té paní říkali všichni Krásná paní, ne protože se otec jmenoval Krása, ale proto, že – byla krásná. Oslnivě krásná na snímcích z mládí, podmanivě krásná na vrcholu let, kdy její půvab jako by zářil dovnitř a odrážel se zpět, posílen světlem duše. Byla i moudrá i laskavá; kdo ji poznal, nesl si vzpomínku na ni jako štít mezi lidské zmetky, jichž je na světě rok co rok víc.

Krásná paní se narodila v půli třicátých let dvacátého století na severu Čech ve velkém městě, nazývejme je lehce tajemně M., nad splavnou řekou, říkejme jí z týchž důvodů Ř., v patrovém domě na náměstíčku uprostřed ulice, kterou zároveň obrostla nová čtvrť. To se tu po první světové válce zabydlovala na někdejší pláni, zvané kvůli božím mukám s Janem z Pomuku odedávna Mukanka, nová šlechta ducha i peněz mluvící dvěma jazyky a věřící trojí vírou Čechů, Němců a Židů.

Otec Krásné paní byl ve třetím koleni praktický lékař, jenž za velké krize mezi válkami opustil s mladičkou chotí rodnou Prahu. V malebném M. nad Ř. zasadil strom, postavil dům a počal Krásnou paní. Ordinaci v přízemí hojně navštěvovali pacienti obou jazyků a všech vyznání z oné čtvrti, jež se pyšnila největším počtem titulů a placením nejvyšších daní. Každý před každým tu smekal klobouk a každá každé vlídně pokynula, i když právě zápolily o nejlepší róbu v módním salonu na hlavním náměstí M.

Konec krásných časů nazrával dlouho, aby nastal v jediné říjnové noci roku tisíc devět set třicet osm, kdy M. přestalo patřit republice sedmi národností a vrhlo se v náruč jediné Říše. První odjeli bez vyzvání Židé, jimž stačil osud souvěrců za hranicí. Češi směli zůstat, pokud se vzdají své řeči. Křehká maminka Krásné paní milovala i řeč i M.; vyhnání do Prahy dlouho nepřežila.

Brzy po válce se Krásná paní vrátila s otcem zpět. Dům se podobal zneuctěné ženě, jak byl cítit dechem násilníků prznících jej téměř sedm let. Do čtvrti se nevrátili Židé ani Němci, jejich domky a vilky obsadil vítězný český lid. Jeho vyslanci se párkrát vyměnili, než odvezli vše, co mělo cenu. Pak začal městu M. zas normální čas.

Praví usedlíci v něm usedali, jak jim dovolil zvolna křišený průmyslový i říční ruch. Ordinaci plnila odlišná klientela s týmiž bolestmi. Pak se lid rozhodl dát si vládnout jedinou stranou. Ta proměnila soukromé praxe v zdravotní střediska a sem vyslala mladého gynekologa, aby otce střežil. Byl však komunista věřící ideálům a schopný lékař, získal si důvěru starších kolegy i srdce Krásné paní, přestože se z kádrových důvodů směla stát jen zdravotní sestrou.

Čas předbíhal vlny v řece Ř., odplavil šibenice, rozpačitou obrodu i omamné jaro nadějí, jež se ukázaly být plané. Jedné srpnové noci tak děsně zaběsnily tanky, že Krásná paní, křehká po matce, potratila. Její muž přišel o dítě i ideály, ale nechtěl ztratit víc, takže je vyměnil za funkci v upadlé straně, z níž vylučoval bývalé soudruhy. Krásná paní proto brzy přesídlila z přízemí nahoru k otci, který unikl zeti do předčasné penze, a když i ji zachránila vrozená srdeční vada, vykoupila z útulku

papouška, jemuž po desetiletích umřel pán. Manžel se bez ní a ideálů dole upil. Jeho noví soudruzi středisko zavřeli.

Když na hlavním náměstí v M. dozvonil vítězný listopad klíči a lid se odebral budovat kapitalismus, byly otci vráceny i dva nízké činžovní domy na konci ulice, které před válkou koupil jako dceřino věno. Teď jí chtěl po letech nouze osladit život, do něhož nevstoupil další muž. Bývalý režim s nimi měl jakýsi záměr, který neujasnil čtyřicet let; když vymřel poslední nájemník, nechal je téměř spadnout. I za trosky dostal však otec dost, aby mohl s vědomím, že Krásnou paní zajistil, pokojně umřít, což stihl do roka a dne.

Předtím jí dal ještě přestavět ordinaci v jídelní kuchyň, aby nemusela později tak často do schodů, a rozšířit spodní byt, aby jej mohla pronajímat. Brzy po jeho smrti se tam nastěhoval pan Hedvábný, rozvedený profesor, který kdysi, když jeho latina upadla v nemilost, učil Krásnou paní ruštině. Nechtěla být jedinou lidskou bytostí v domě, a že jí nehrozila bída, vzala ho na byt skoro za rukypolíbení.

Nové tisíciletí s třeskem změnilo starý řád. Majitel spadlých domů je prodal desetkrát draž obci, která tiše stavěla, až se náhle pochlubila holobyty pro občany zvané Ne-Při-Způsobiví. Brzy se tam usídlily tři desítky rodin, na něž musel doma padat strop, neboť místo pod ním žily dnem i nocí pod širým nebem. Sem doléhal halas hlasů a rámus rádií našťastí jen při severním větru, jenž vál zřídka. Byly to však tamtamy, které zdaleka svolávaly spřízněné duše.

Netrvalo dlouho, a český manželský pár, jenž na náměstíčku zprivatizoval Potravinu, byl vystřídán hejnem lidiček s šikmýma očima; štit nechali, ale za rok si koupili i vedlejší dům, odkud a kam chodili další malí lidé s velkými kufry. Penzion, kde před válkou nocovali turisté a po ní svobodní úředníci obce, se stal nocležnou Ukrajinců budujících čističku. V bývalé lékárně začal nabízet kebab Bosňák. Z božích muk zmizel svatý Jan a zloděj v nich zanechal svou vizitku smradu.

Pak nastal onen první jarní den, v němž započne náš příběh, kdy Krásná paní, hledíc z okna, s úlekem poznala, že tu znovu a tentokrát neodvratně umírá její svět.

2.

Obce jsou jako lidé, rodí se, rostou, kypí silou, chřadnou a hynou. M. zažívalo teď podruhé v dlouhých dějinách královského města všeobecný vzmach, ale ne každý občan to vítal. Mnohým bohatě stačilo, co přežili: vyhnání Čechů a Židů Němci, návrat Čechů, vyhnání Němců Čechy a nenávrat Židů, příchod Rusů i jejich odchod. Nástup dalších jazyků a ras, které tu neměly kořen, chápali na zlomu tisíciletí zprvu jako pomijivý jev. Když čas náhle odhalil, že tím plíživě začalo nové stěhování kmenů, bylo na úspěšnou obranu pozdě.

Krásná paní snadno snášela Ne-Při-Způsobivé, protože ulicí většinou foukal vítr z jihu, odnášeje zvuky cizích kultur k řece Ř., která je spláchla do Němec. Nevadili jí Ukrajinci, neboť v městském autobuse stavicím v rohu náměstíčka poslušně stáli nad místy pro staré či choré a nadto hovořili povědomou řečí, v níž se nemohli domlouvat proti místním. Divné pokrmy Bosňáka v někdejší lékárně ovšem neochutnala, on ji však přesto zdvořile zdravil lámanou češtinou. Nejvíc postihl Krásnou paní přechod koloniálu do rukou těch šikmookých lidí, kteří mluvili jako ptáci a navíc je nedokázala rozeznat.

Do krámku, v němž po létech nákupů znala nazpaměť polohu každé mrkve, už nevkročila. Časem si zvykla jezdit v pondělí a pátek na hlavní náměstí v M., kde nákupní centrum sice stále měnilo název, ale vždycky v něm získala, co chtěla, líc a levněji než předtím ve své čtvrti. Ostatně pokud co zapoměla či se jí nechtělo vařit, zbýval tu ještě protějšší hostinec, jehož vchod zdobila prastará markýza s nápisem U MALEŠÍKA.

První Malešík se tu usadil v někdejší výletní hospodě za městem těsně před rodiči Krásné paní. U něho sedali nad plá-

ny příštího domu s architektem, od něho dostávala lízátko, když tam na zahradě pod kaštany končil nedělní oběd, při němž se zdravila česko-německo-židovská honorace. Druhý Malešik sem po válce přijel s jejím otcem hned za ruskými tanky, aby shodil nápis GASTHAUS PRIEBE a vyvěsil ukrytý štít; za třiatdacet let tu pak spolu s jejím otcem i mužem němě hrozil podobným tankům, které zaviniily, že z úleku potratila. Malešik-vnuk nahradil původním štítem ceduli POHOSTINSTVÍ a zklamán revolucí ze sametu trestal komunisty sám: odmítal jim nalít. Město se smálo. Když pak nechtěl obsloužit Romy, dostal od nich výprask a od města pokutu.

Poté co prohrál poslední soud, zavřel. Štít nad vchodem však nechal viset a ten se stal pro sečtělou Krásnou paní onou žárovkou z Čapkovy hry o robotech, udržující světlo naděje. Tu naději živily i zprávy došlé od hostinského štafetou úst, že pokud se rozhodne začít jinde, prodá rodinný podnik v M. jenom do českých rukou, aby se předci neobraceli v hrobě. Onoho prvního jarního dne, kdy ráno poprvé vyhlédla z okna, spatřila Krásná paní dva muže vcházející do hostince, jehož dveře zely zas vábně dokořán, odhalující vstupní chodbu.

- Valtře, zvolala, - Malešik znovu otevřel, tak nemusím vařit oběd, hned to jdu říct dolů panu Hedvábnému a dneska ho tam pozveme, co říkáš?...

Muži však vzápětí vyšli ven a nesli kovové žebře, které opřeli o zeď k oběma koncům štítu.

- Ale to jsou přece dva z těch Ukrajinců, podivila se, - vystupují vždycky u čističky, nevíš, proč jsou dnes tady? Ach, vždyť je neděle, tak to si přivydělávají, Malešik dává lokál do kupy a začal správně od markýzy, potřebovala dávno umýt, nemyslíš taky, Valtře?

Přitiskla tvář k oknu, které kvůli miláčkovi nesměla otevřít, a zahlédla na chodníku souseda, jenž obýval vedlejší domek po Němcích patřící městu.

- Pan Suchomel se už taky těší, pořád nás strašil, že Malešik za dobré peníze prodá i Mekdonaldům, ale to by nám nikdy neudělal, Valtře, viď, umoudřil se a začne nalévat všem, stačí přece, když trošinku zdraží, většina lidí z našich bývalých domů má hluboko do kapsy, začnou chodit jinam, ne?

Ohlédla se. Miláček spal. Rozhodně ho nechtěla budit, takže po špičkách zamířila ke schodům do přízemí, když tu ji zastavilo mocné a dlouhé hřmění. Bezmračné březnové nebe nemohlo zplodit hrom, vrátila se tedy kvapně k oknu. I přes sklo bylo slyšet, že si Ukrajinci na žebřících cosi hlučně vyčítají a svalují vinu jeden na druhého. Starý vývěsní štít vyháknutý ze závěsů musel jednomu z nich vyklouznout z ruky a při dopadu vydal ten táhlý dunivý zvuk. Vzbudil i Valtra, ospale mžoural, a měla si tedy komu stěžovat dál.

- Bože, tak on prodal, ale komu? v centru se teď zakupují Němci, Němec by nám už taky nevadil, že, my oba německy umíme, není to tak?

Muži skončili půtku, zmlkli, slezli, zvedli spadlý štít pod pravé paže a srovnali krok, když jej vnášeli chodbou do lokálu. Žebříky nechali stát. Zakrátko přinášeli stejně velký předmět přikrytý prostěradlem.

- Valtře, ten nový majitel nechal udělat markýzu stejně velkou, aby mohl užít původní skoby, že tak šetří, se mi nezdá, snad nesníží cenovou skupinu...?

Napjatě sledovala, jak oba muži tentokrát přeopatrně zvedají těžký štít jednou rukou, když se druhou museli držet žebře. Stoupající opatrně, přisunovali nižší nohu k vyšší, než na povel staršího riskli další krok. Úplně nahoře si chvílku odpočali a opět současně navlékli závěsné kruhy na staré háky. Pak mladší slezl a vešel dovnitř, zatímco druhý trčel ve výšce dál.

- Můžeš mi vysvětlit...? začala Krásná paní, ale zmlkla.

Z lokálu vyběhl houf žen, v ruce hadry a košťata, na hlavě upnuté šátky. Statný chlap a dva černovlasí mladíci nesli tácy lahví s kolou. Třetí i kazeťák vyhrávající melodii, která jí zněla jako vábení vlků. Muž na žebříku zvolna stáhl plátno. Na štítu zářila modrá mešita s minarety a zlatý nápis ISTANBUL.

- Machometáni! vykřikla Krásná paní, - co budem dělat, Valtře??

Neodpověděl žádným z třiceti pěti českých i německých slov, která uměl, protože si zobanem právě čistil levé podkřídlí.

3.

- Já se zblázním, hledala Krásná paní ve svém zoufalství dál útěchu u miláčka Valtra, - teď ještě Turci, jak je to možné, kdo to dovolil, rozumíš tomu, Valtře? ode dneška budem na náměstíčku se Suchomelovými a s panem Hedvábným poslední Češi... tak pojď přece ke mně, nenech mě samotnou...!

Přestal s ranní toaletou a odpověděl mocným plácáním křídel. Když jí přistál na rameni, promluvil chraptivým hlasem, který nade vše zbožňovala.

- Rrrůžo! Rrrůžorrrůžo! Rrrůžorrrůžorrrůžo!

Téměř milostně zavřela oči a lehounce se dotkla drsného peří.

- Ano, to jsem já, tvoje Růža, a ty jsi můj kdo? no pověz, kdo můj?

- Valtrrr! Valtrrr! Valtrrr! liboval si pták ve zvučném písmenu.

- Jaký Valtr? no jaký? tak řekni, já to chci slyšet!

Papoušek se jako by nadmul pýchou. Zježila se mu všechna brka.

- Krrrásný Valtrrr! Krrrásný!

- Ano, moc krásný, nejkrásnější, a ještě...? ještě...? no...!

- Drrrahý! Drrrahý Valtrrr!

- Ano, nejdražší, a ještě? no? nestyd' se, kr... kr... kr...? no tak!

- Krrrál! Krrrál Valtrrr! Valtrrr krrrrrál!

- Ano, můj krásný, drahý, chytrý, dobrotivý král, král Kruti-brko...!

Jemně ho přitiskla k tváři a pak i líbla na zobák. Přitom dál sklesle pozorovala z okna, jak se tam vesele slaví ten pohřeb starého náměstíčka.

Hostinec U Malešika se ukázal být základním kamenem hráze. Když z ní byl vypáčen, začala se celá rozpadat v kvádry.

Některé odvalil příval hned, jiné se staly beranidly bušícími do hradby, která předtím odolávala bezmála sto let. Nejčastějšími auty se tu staly stěhovací vozy. Jedny odvážely zklamané Čechy, z druhých vystupovali natěšení muži, ženy i děti hovořící směsí jazyků, jaká kdysi rozkotala Babylonskou věž, ale M. prý měla zachránit před osudem dávno zašlých obcí, jejichž původní plemena vymřela na obžerství a lenost. Po židovské a německé teď odtud odtékala i česká krev; věčná pumpa života ji však mocně nahrazovala cizí, aby obnovila ochablou sílu rychle stárnoucího města.

Krásná paní vzbuzovala obecnou úctu i tím, že se nestýkala s nikým, kdo se jí nepředstavil, což si teď už jen málokdo troufl; zůstala proto mimo podezření z šíření klevet, ale také se nikdy nedozvěděla včas, co by ji varovalo. Další klamnou žárovkou víry z Čapkovy slavné hry se jí stala rodina, která s ní sousedila už v druhé generaci; řadu let se snažila dům po Němcích od obce koupit, až letos přikývla ředitelka stavebního odboru na úplatek. Suchomelovi byli mladí lidé s třemi malými dětmi, a to byla kotva, na niž mohl být spoleh.

Pátky měly pro Krásnou paní zvláštní režim. Vymyla Valtrovu skleněnou koupelničku a nasypala mu zvláštní zob, jenž měl být elixírem papoušcích životů. Plody balzamíny stály nekřesťanské peníze, ale měla o Valtra strach tím větší, čím víc ovládal slov. Vedoucí už zaniklého útulku opuštěných zvířat jí kdysi prozradil, že Němec-antifašista, který tu směl po válce zůstat a odložil ptáka k nim až krátce před smrtí, ho zdědil dřív, než se české M. změnilo v prastaré město Třetí říše. Valtr svůj loajální původ potvrzoval tím, že k odposlouchaným německým slovům nepatřila Heil a Hitler. U Krásné paní se v něm probudil vlastenec: zalíbilo se mu postupně na pětadvacet českých slov a ona se bála, aby se jeho křehký mozeček nespálil jako silně přehřátá žárovka.

I příští pátek ho proto ošetřila, rozloučila se na půl dne a před nákupem odjela na hřbitov vyčistit oba své hroby. Zakoupila je muži i otcí v protilehlých koutech, aby jim starý občanský i lidský spor nekazil život věčný; na dvou lavičkách si vždy mlčky porozprávěla s každým o něčem jiném. Před konečnou stanicí ji tentokrát přepadl strach, zda doma neote-

vřela současně okno i klec. Dlouhá léta ji při každém větrání strašila výstraha, že cizokrajným opeřencům ulétlým z bytů do neznámé přírody hrozí zobáky místních rasistických ptáků. Od českých vrabčích prolétů čekala až mučednickou smrt.

Zůstala tedy v autobuse, který se po své trase vracel zpátky. Když vystoupila na náměstíčku, zastavil se jí dech. Její okna byla zavřena, ale před sousedním domem stál další stěhovací vůz. Blížila se k němu krok co krok v bláhové naději, že se rozplyne jako její časté sny. Jenže před dvěma chlapy vlekcujícími k autu na kurtech harfu, na níž Suchomelova žena doma cvičovala, šel pozadu její muž a dirigoval je podobně jako hráče městského orchestru, který řídil. Když spatřil Krásnou paní, klesly mu ruce, jako by odklepal těžký kiks.

- Maestro... vydechla konečně, - copak vy... se stěhujete??

- Ano, milostivá paní... ukázala se nám... narychlo možnost, takže...

- Říkal jste přece... tvrdili jste s paní, že nikdy nevyklidíte...

- Ano... říkali... tvrdili... ale... pak jsme uvážili... museli uvážít, že...

Jeho žena vyšla s taškami plnými drobných věcí a zůstala překvapena stát.

- Eliško... právě se tu paní doktorové snažím vysvětlit, proč se...

Obvykle milá žena byla z pocitu špatného svědomí přehnaně rezolutní.

- Tady není co vysvětlovat, paní Čechová, my jako umělci určitě nejsme xenofobní, to v žádném případě, ale naše děti si tu, víte sama! už nemůžou jít ani hrát, aby je někdo neokrad nebo nezbouloval, a vás nemůžem obtěžovat věčně!

Krásné paní se chtělo spíš hořce plakat než zbytečně se přít.

- Mně vaše holčičky nikdy nepřekážely, naopak, všechny tři jsem měla...

- Jistě byste odešla taky, nebýt ten dům váš! Nám tenhle našťestí nestihli prodat, tak jsme si zatím najali byt v centru. Tam za dětmi můžete chodit dál.

- A tady, řekl její dirigent, - máte přece ještě pana profesora, vidíte!

- A hlavně vašeho Valtra, že! řekla harfenistka už v slzách, -
my všichni vás máme strašně rádi, jen proto jsme chtěli vám
i nám tohle rozloučení ušetřit...

- Ano, řekla Krásná paní, - děkuji, to od vás bylo moc ohle-
duplné...

A šla se rychle vyplakat domů.

4.

Ten den už Krásná paní nejela nikam. Ani otevřít nešla, poté co odjel stěhovací vůz a dlouze drnčel nakřáplý zvonek, když se Suchomelovi zřejmě chtěli rozloučit, jak se sluší. Pro ten případ předem požádala profesora Hedvábného, aby jim otevřel a omluvil ji, že si šla lehnout pro nevolnost, která zavinila, že se vrátila pro ně tak nevhod.

Vál jižní vítr, takže neslyšela kakofonii křiků a hluků Ne-Pří-
-Způsobivých sfoukávanou do proudu řeky Ř., a majitel Istanbulu už před časem vyhověl žádosti, aby nepřenášel to vlčí vytí, jemuž říkal hudba, na náměstíčko. Prosbu mu tlumočil od Krásné paní rovněž profesor; jí si netroufl odmítnout, ale pak ani říct, že musel Turkovi pohrozit policií a má teď hrůzu z jeho výrostků, kteří, kdykoli vyjde z domu, otvírají dokořán protější vrata, aby viděl, jak na dvoře zručně vrhají nože. Po jedné z bezesných nocí napsal v panice dopis, v němž se po létech komusi pokorně kál.

Tohoto dne si právě díky tichu uvědomila Krásná paní až mučivou nepřítomnost zvuků, které ji rušily dřív. I u Malešika duněla občas do noci dechovka a také libý tón harfy uměl trápit nervy, když sousedka cvičila týž akord hodinu. Scházely jí i pištivé vády tří děvčátek, z kterých jí někdy bolela hlava. Vděčná byla naopak panu Hedvábnému, že utišil Turky. Proč, zeptala se káravě sebe samé, mu účtuji nájemné, když po mně všeccko zdědí stát? A Valtr! opravila se. Věřila, že přežije i ji, a tak musel notář Julius Mádr, jehož otec už právně sloužil jejímu otci, sepsat závěť, v níž obmyslela celým jměním ten útulek zvířat, který se zaváže zaručit Valtříčkovi klidné stáří.

Tento truchlivý pátek se jí zdál náhle stvořen k tomu, aby učinila návrh, jaký by také profesora zabezpečil případně

i přes její čas. Hodlala rozšířit doložku v závěti: namísto ve starobinci měl dožít ve spodním bytě, ošetřován vlídnými, neboť dobře placenými pečovateli. Rozhodla se porušit nepsaný řád bdící nad chodem jejího domu a zaklepała na dveře v přízemí v nezvyklý čas, což měla omluvit převratná nabídka.

Profesor se neozval ani na druhé klepání a to ji znepokojilo tak, že otevřela. Starý muž seděl v křesle oblečen v tmavém šatu, na krku motýlka, na nohou lakované boty, jak vycházel na koncerty či na mše, a také kdykoli jí platil činži, k níž pokaždé obřadně přidal květinu a políbení ruky. Krásnou paní přepadla úzkost. Podobně vyhlížel její muž, když ho tu našla mrtvého, poté co tři dny nedošel přes chodbu do ordinace a všichni věřili, že je na jedné ze svých picích tůr. Nežli se sám popravil galonem whisky, jako by byl ještě chtěl zanechat dojem gentlemana u ženy, kterou miloval a ztratil.

Podnájemník však ihned překotně vstal a roztrfeseně pravil, že už tu takto sedí, co odjeli Suchomelovi, a dodává si kuráž, aby navštívil on ji. Pochopila, že chce vzhledem k zhoršenému prostředí prosit o snížení nájmu, a byla ráda, že ho předejde, aby mu ušetřila trapnou chvíli.

- Vážený a milý pane profesore, řekla, - že vás takto přepadám, omluví snad návrh, který vás nesmí urazit, protože je diktován srdcem. Po letech, kdy naše soužití bylo jen smluvním vztahem, mění je dnešní událost s konečnou platností v goetheovské spříznění volbou. Vy a já jsme od této chvíle na náměstíčku cosi jako Robinson s Pátkem a s námi tu zbyl pouze věrný Valtr, který je u vás doma jako u mne. Přijde mi nemožné, ano, nemravné, abych si od vás dál brala nájem, a naopak nutné, ano, nezbytné, aby byl tento český ostrov, nečekané oblitý cizím mořem, stejně váš jako můj. Proto chci hned zítra učinit u rodinného přítele doktora Mádra příslušné právní kroky.

Nečekala, že profesor Hedvábný padne vděčně na kolena, ale také ne, že znovu usedne, jako by ho postihla těžká rána. Než se stačila zeptat, pohlédl na ni zmučeným zrakem a vysvětlil to sám.

- Vážená a drahá paní Růženo, co jsem teď uslyšel z vašich úst, vydá za všechny rády, které mi nepřiznal život. Léta pod

vaší střechou, když už jste užila příměr moře, byla pro mne kotvištěm v bezpečném přístavu, kde jsem si, ukryt před tajfuny, směl vyléčit rány, jež jsem si bohužel většinou zasadil sám. V tento osudový den, nazval bych jej dies irae, vám už nemohu nepřiznat, že jsem k vám tajně planul, co jsem vás spatřil ve své třídě. Nebýt vaší dnešní královské nabídky, nikdy bych se vám neodvážil doznat, že mě vaše krása i moudrost uchvátily, už když jsem prvně pohlédl od katedry k první lavici vpravo!

Krásná paní úlekem otevřela ústa, ale on ji nepustil k slovu.

- To vy jste mi dala sílu vyučovat i jazyk ruský, když latinu prohlásili za cizí proletariátu. Byla jste pro mne prima inter alii až tak, že jsem ochořel, když jste si vzala, de mortuis nihil nisi bene! muže, jenž vás nebyl práv. Zažíval jsem gribojedovské górze ot úma po celé trvání vašeho svazku, a když náhle skončil, opustil jsem manželku i dceru, abych byl volný pro vás. Pro mne upravil váš otec tento byt v důvěře, že vás tu budu chránit po něm, což vám nestačil sdělit!

- Ale... namítla Krásná paní, on však dramaticky zvýšil hlas.

- Ano, vážená a vzácná paní Růženo, vaše Ale se strefilo do černého! Ačkoliv tolik let pod vaší střechou, nedokázal jsem, čort poberi! vyslovit, co k vám cítím, abych nebyl podezírán, že chci předstíraným citem získat, co jste mi dnes nabídla sama. Bohužel pozdno! pozdno! pozdno! neboť mi mezitím došel zoufalý dopis mé bývalé manželky, abych se vrátil k ní i rozvedené dceři, která si beze mne neví rady se životem. Nečekav váš šlechetný záměr, slíbil jsem se jim obětovat, takže alea iacta est, kostky jsou vrženy, překročen Rubikon...!

A Krásnou paní přepadla úzkost, když viděla toho ušlechtilého muže z prostého lidského strachu tak uboze lhát.

5.

Když se Krásná paní vrátila od profesora do salonu, Valtr, uražený jako vždy, když mu nedopřála svézt se na ní dolů, pochopil, že se jí něco stalo. Vyhopkal z koupelničky, kde obvykle trucoval, zavěsil se na dvířka a zobákem vytukával do drátů, že musí z klece ven. Když mu otevřela, vyletěl jí na levé rameno a začal něžně ozobávat lalůček ucha. Že ve dvou dnech ztratila poslední lidské pilíře, na nichž náměstíčko dosud odolávalo cizímu živlu, ji však ochromilo.

- Rrrůžo... zachraptěl její miláček, jak byl zvyklý, když jeho lásku přepadly chmury, - rrrum! soforrrt, Rrrůžo!

Obvykle se zasmála, přinesla karafu a s třetím náprstkem se jí vrátila dobrá mysl, která k ní vždycky patřila stejně jako její nestárnoucí líce. Teď zavrtěla hlavou. A přestože večer byl ještě mladý a dost vlahý na procházku podél řeky, kde by mohla přijít na jiné myšlenky, zanesla Valtra do klece a začala se svlékat.

- Půjdem spát, Valtříčku, dneska se mi nechce pít, ani jíst, ani číst, ani na něco myslet, takže zbývá doufat, že mě navštíví něco hezkého ve snu.

Je nezbytné objasnit, proč Krásná paní, která měla doma tolik knih, že si nové půjčovala z veřejné knihovny, jelikož by se už nevešly, nechodila do divadla ani kina, a po smrti otce darovala jeho televizor Suchomelovým, aby měli druhý pro dcerky. Hrdiny románů, které četla znovu a znovu, protože ji pokaždé jinak oblažily, jako Tolstého Anna Karenina, Stendhalův Červený a černý či Šrámkův Stříbrný vítr, nechtěla vidět, jak říkala, s falešnými tvářemi. Mínila obličej slavných herců, kteří tím, že představovali hned tu a hned zas onu z milovaných postav, stírali jejich jedinečnost, kradli jim nestydatě obličej i duši!

Ona prostě začala číst a všichni, kdo ji v příběhu zaujali, se k ní blížili z mlhy, nejdřív jako siluety, které však nabývaly stále jasnějších obrysů, až je viděla jako živé z bezprostřední blízkosti. Vzrušovalo ji to tím víc, že se zjevování opakovalo při dalším čtení nově, jak se měnila z netušící holčičky v dívku, z dychtivé dívky v ženu a v té pak dospívala k chápání téměř všeho, co může smrtelný člověk za život pochopit. Ty postavy zalidňovaly její dobrovolnou samotou, zažívaly za ni, k čemu by sama neměla kuráž. A o zbytek se jí postaraly sny.

Krásná paní poznala nejpozději v pubertě, co už nejasně tušila jako dítě: že žije dva životy. Jeden za účasti skutečných i vyčtených lidí ve dne, druhý, když se jí ujme spánek. Ten jí nechal skoro vše, o čem právě přemýšlela, po čem silně toužila i čeho se nejvíc bála, prožívat tak podrobně, že se v té nepravé skutečnosti ještě probouzela, někdy do pocitu úlevy, že těžká zklamání, hrozná ztráty či podlé zrady byly jenom noční můry, někdy do smutku, že se závatné štěstí ukázalo být přeludem.

Kdysi k ní ve snech nejčastěji přicházela mrtvá, a proto pořád mladá maminka, s kterou prožívala intimní situace, jaké záviděla kamarádkám tím víc, že ji otec při vši lásce raději otužoval jako chlapce, než se s ní mazlil. Aby ho za všechnu péči a lásku neurazila, neprozradila mu nikdy, jakým zklamáním pro ni bývalo, když ji k snídani vzbudil náhle místo matky on.

Vysnila si i Jaromíra. Když se ten bolševický dohlížeč, jak ho spolu s otcem chápala, kterého museli dokonce přijmout pod vlastní střechu, poté co úřad prohlásil domek za nadměrný, vyjevil jako všecko jenom ne rudý komisař, vetřel se jí brzy i do snů. Mohla si za dne jak chtěla připomínat, že lidé jeho přesvědčení jí znemožnili studovat, po čem toužila, brání cestovat, kam chce, a číst, co má ráda, zaviňují pokračující úpadek M. i celé země; spánek jako by přes noc očišťoval jeho i to, co zastupoval.

Než si našel asistentku, chodila vypomáhat také jemu a nemohla si přitom nevšimnout, jak dobrý je lékař i jak vstrícně se chová ke všem pacientkám bez rozdílu, mnohdy líp než otec! musela si přiznat, z minula přece jen zvyklý na klientelu, která se před vyšetřením umyla. Doktor Čech si na komunistu

nehrál jako tolik otcových přátel, kteří jen vyměnili klobouk za čepici, ale chtěl jím při vši své eleganci upřímně být, a ona až zalitovala, když mu přidělili vlastní sílu, takže jí více méně sesel s očí. Zůstal však ve snech.

Zůstal – je slabé slovo. Krásná paní snila až dosud v epizodách připomínajících kreslené grotesky, jediné filmy, které uznávala. Její sny byly veselé, smutné, bláznivé, strašidelné, milostné, dokonce i erotické, ale krátké, odpovídaly lékařským poznatkům, že sen trvá pár vteřin, a nezapisovaly se do ní víc než běžné denní zážitky. Pak přišla ona noc, kdy se jí zdál nekonečný román, a ten prožila právě s tím hezkým mladým mužem, který už rok spával přímo pod ní.

Stalo se to na sklonku letního teplého večera, kdy pozval otce i ji na večeři k Malešíkům a později s ní zůstal pod kaštaným sám. Hosté odešli, spát šel i doktor Krása, ale oni dva dostali od hostinského další láhev s obvyklou prosbou, aby pak zhasli, zamkli a klíč hodili do schránky. Tehdy ji, na marxistu překvapivě, přesvědčoval o jejich nesmrtnosti.

– Smrti se, Rózi, nemusíte bát, protože není! Všecko, co právě žijeme, se nám zdá. Vám váš život, mně můj, takže nám oběma se zdá i o nás dvou. A až dosníme, probudíme se do svého věčného života, který nám, až po tom zatoužíme, nabídne zas další sen...

Po návratu domů ho pod schody poprvé políbila. Bylo to jenom na dobrou noc, ale on vzápětí přišel do jejího podkrovního pokoje, něžně ji zbavil panenství, oplodnil ji, sám odrodil její krásnou holčičku a zeptal se, chce-li ještě další, a když šťastně souhlasila, dal jí stejně hezkého chlapce a nakonec ještě nádherný párek, a všechny ty úžasné děti je oba milovaly i ctily, a Jaromír miloval i ctíl ji, a pak byli už strašně staří a pořád stejně zamilovaní a tou láskou opravdu nesmrtelní...

Ten sen všech snů, který se jí zdál trvat roky, způsobil, že si ho brzy nato vzala, porodila mu mrtvé dítě, opustila ho pro zradu ideálů, on se ze stesku upil a ona přestala věřit i snům.

6.

Tu noc se jí nic nezdálo. Ráno si profesora se spoustou krámů odvezly dvě ženské, údajně matka s dcerou, které se od lýtek k ramenům podobaly přečpaným pytlům mouky. Ke Krásné paní se chovaly jako k majitelce bordelu, ale jí přišlo zbabělce líto, protože už zřejmě prohlédl svůj tragický omyl a raději by se nastavil tureckým nožům. Bylo však, jak říkával, pózdno, pózdno! své kostky si vrhl špatně na věčné časy. Když starý vehikl odhrkal za roh, pustila nešťastníka z hlavy; maminka ji svou smrtí už v dětství naučila moudru dospělých, že co se stalo, nedá se nikdy odestát a je nejlíp odvrhnout to jako přítěž vzduchoplavců.

Ještě včera před usnutím otevřela noviny a vštípila si adresu makléřství, které v nich mělo největší reklamu. Teď si v horní koupelně opravila oči, jež přece jen trochu zvlhly lítostí, a prověřila, je-li na svou misi vhodně oblečena. Sukně jarního kostýmu sahala do půli kolen a ona se potěšila, že ji může klidně nosit i letos. Tak malé ješitnosti jí pomáhaly přes velké překážky.

- Valtře, řekla na schodech miláčkovi, který se jako obvykle neobtěžoval do přízemí sletět, nýbrž použil výtah jejího ramene, - Valtříčku, dnes budeš v domě poprvé úplně sám, já tě dobře zamknu, ale ty mně slíbíš, že nikomu neotevřeš, i kdyby měl hlas jako já, slibuješ to?

- Soforrrt, Herrr Karrrl! zachraptěl Valtr; občas se stařecky vracel do rodné němčiny, kterou nejspíš vstřebal spolu se zobem od prvního páníčka.

- Já jsem tvá Růža a slíbím ti za to, že sem přivedu podnájemníka, který nebude baba jako pan Hedvábný, a nelekne se Cikána ani Turka.

- Rrrůžo, do prrráce! zahuhlal Valtr a odlétl na kuchyňskou kredenc spát.

Agentura sídlila na hlavní třídě a byla větší než pošta v M. Krásná paní si u vchodu utrhla pořadové číslo, ale nestačila se rozhlédnout, když zaplálo nad jednou ze skleněných kójí. Po-starší pracovník byl nejspíš posila z Prahy, protože ji neznal. Zeptal se jí na jméno, zkušeně prohlédl plánky i snímky domu a už jenom zářil.

- Hezké, dokonce velmi hezké, a zřejmě i útulné, milostivá, a chválit musím i požadovanou výši nájmu, majitelé domů jsou dnes vesměs nestydatí.

Zapojil počítač a natočil obrazovku k ní, aby mohla sledovat, co činí.

- Mám tu několik solventních zájemců o dobrý podnájem, všichni vaše třída, milostivá, zahraniční developeri nebo domácí topmanažéři!

Přitom už ťukal do kláves po paměti, protože jeho oči ulpívaly na ní. Ačkoli viděl ženu v pozdním věku, propadal jejímu kouzlu jako mnozí před ním. Srovnal ji se svou mladou chotí a jeho mysl přestala smutkem poroučet prstům. Zvyklá na podobné reakce se mile usmála, a on si uvědomil, že neví, co píše, už příliš dlouho mlčí a možná i rudne. Rychle promluvil.

- Ano, topmanažéři... a topdeve... a vůbec top... takže... promiňte, já... ještě jsem nezanesl adresu objektu... kdeže ta imobilie vlastně leží?

Hodilo se mu skrýt ruměncem studiem podkladů, ale vzápětí skoro zbledl.

- Snad to není... to přece nemůže být... momentik, milostivá...

Ťukal pár vteřin cíleně a na obrazovce naskočil vícebarevný plán města M., po němž začala bloudit bílá šipka. Kruhy se zužovaly, až utkvěla v zóně zbarvené červení. Maklér se teď podobal lékaři, který sděluje zhoubnou nemoc.

- To je... to je bohužel... milostivá paní, vy rače bydlet v Malé Asii??

Když mu zmatené oči řekly, že půvabná dáma nemá zdání, vysvětlil jí.

- Naše rajony jsou zbarveny podle prodejnosti realit, od zelené nejžádanější, přes modrou a žlutou až k rudé, neprodejně. Malá Asie se tu v branži říká nejčervenější čtvrtí a tou je, milostivá, bohužel, právě vaše...

- Promiňte! vrátila se jí konečně do hlavy krev a s ní i řeč, - všechny ty domy na náměstíčku a v přilehlých ulicích dali postavit za první republiky zdejší bankéři, advokáti, umělci a jiné celebrity, i můj otec byl proslulý lékař!

Chtěl soucítit, ale musel být nelítostný, i vlídným tónem zabíjel naději.

- To... bývávalo, milostivá paní, pohleďte, vyjedu vám z počítače... toto jsou nabídky z vašeho okolí, které už měsíce nelze udat. Leda byste, což bych vám doporučil, dům prodala a našla si jiný někde jinde. Problémem ovšem i tak zůstane cena, ale za rozumnou vám určitě někoho najdu... zrovna před týdnem se tu ohlásil jakýsi Levantinec, že by se rád zakoupil mezi svými!

Hleděla na něho zkoumavě, jako by mu mohla v očích odhalit ironii, ale on byl od pohledu zjevně ochoten udělat pro ni vše, aby ho ocenila.

- Prozradte mi, řekla, - jsem tu opravdu v rodných Čechách?

Aby jí uklidnil, vyvolal prsty na obrazovce další kolonu jmen a čísel.

- V tomhle souboru, račte pohlédnout, milostivá, mám zase mnohé naše úspěšné rodáky, co už vydělali tolik, že pro ně sháníme i velmi drahé nemovitosti v Chorvatsku, Španělsku, Portugalsku a dokonce na Floridě! My Češi jsme na bývalém východě druzí za nedostižnými Rusy, kteří právě teď skupují zbytek Karlových Var, aby měli kam zalétat z Las Vegas na víkend.

Když rovnala své podklady, aby je vrátila do kabelky, chvěly se jí ruce. A když vstala, povstal také, aby se neloučil vsedě. Přitom dodal.

- Dřív se tomu jevu říkalo stěhování národů, dneska je to globalizace...

Zpět jela v tranzu. Když před domem dlouho nemohla nalézt v kabelce klíč, všimla si, že je pozorována. Vietnamci přerušili prodej, Bosňák stál zvědavě opřen vedle svého rožně,

Turci na dvoře hostince přestali vrhat nože a malí Romové čekali s výkopem hadrového míče před brankou, jejíž pravou tyč tvořil kontejner na odpadky a levou někdejší boží muka bez ukradeného Jana. Odemykajíc konečně dveře vyloveným klíčem, zašeptala si s Dantem.

- Zanechte veškeré naděje vy, kdož vstupujete...

7.

Na hřbitov šla až další pátek, ale chtěla tam zato posedět déle, aby oběma svým mrtvým vynahradila návštěvu, kterou nedokonalala minule, kdy začal dramatický exodus posledních Čechů z náměstíčka. Usedla nejdřív na lavičku v levém horním cípu areálu proti prostému pomníku s vyzlaceným nápisem MUDr. OTOMAR KRÁSA a mezními daty 1907 - 1992. Maminku Ludvíku pohřbil její muž za války v Praze na Vyšehradě a při návratu do M. se rozhodl s dcerou neunést ji už z hrobu rodičů.

Pro Krásnou paní byla maminka němou vzpomínkou, osvěžovanou pouze černobílými snímky. Tolik se jí však podobala, že věřila v její další život ve vlastním těle. Ač starší už skoro o půl století, než mamince dopřál osud, cítila v sobě dosud její mladost a byla jí trvale vděčná za tak úžasný dar. Mluvit s ní však dávno neměla o čem, všechno dobré i zlé sdílela od její smrti už jen s otcem.

- Ahoj, tatínku, začala hovořit v duchu jako po celá léta od jeho pohřbu, jakmile očistila hrob, - zdraví tě Valtřík a já se omlouvám, že jsem tě nechala týden čekat, víš, minulý pátek se nám z gruntu změnil život, bez výstrahy se odstěhovali Suchomelovi a opustil nás i pan Hedvábný, který se začal bát cizího živlu tolik, že prchl ke své příšerné ženě, co se před ní roky schovával u nás, chtěla jsem najít náhradu, abychom tam nežili s Valtrem sami, ale řekli mi, že k nám už žádný Čech nechce, a náš dům proto ztratil svou cenu, ano, tatínku, to milé místo, kdes mi jej nechal přestavět pro klidné stáří, dobyla bez války Asie, která nás miluje asi jako sršni včelu, co máme, tatínku, dělat??

- Růžinko, řekl jí otec něžně, - na mé rozumy ses mohla spolehnout, dokud šlo o věci, které jsem znal, věděl jsem co činit,

kdyby nás jako vždy přepadli Němci, s Turky jsem nepočítal už dávno a s rákosníky, přiznám se, nikdy.

- Tak děkuju, tatínku, nato Krásná paní, - zeptám se pro všechno ještě Jaromíra, a když neporadí ani on, nějak to rozhodnu sama, v nejhorším se přesvědčím, zda pan doktor Julek Mádr spolehlivě zajistil budoucnost Valtra, a půjdu si lehnout sem, mám toho všeho, řeknu ti upřímně, pomalu dost!

Když došla do pravého dolního rohu hřbitova, usedla na lavičku proti obelisku s vystříbřeným nápisem MUDr. JAROMÍR ČECH a daty 1928 - 1975.

- Ahoj, Jaromíre, pravila, - mrzí mě, že jsem tu před týdnem nebyla, ale zažili jsme s Valtrem ošklivé věci, z náměstíčka se odstěhovali Suchomelovi a od nás pan Hedvábný, polekal se těch nových pronárodů tak, že se radši vrátil ke své rodině, před níž po léta prchal, což jsem pochopila, když si pro něho přišla, věřila jsem, že při sníženém nájmu za ten byt, kde jsme spolu žili a tys tam pak sám umřel, načež jej tatínek tak hezky zvelebil, najdu vděčného nájemníka, ale omyl, našinci se tam už bojí, začínám se už taky bát, a dům prý neprodám ani za zlomek ceny, nevím co dělat, a tatínek taky ne.

- Rózi, řekl její muž, - bál jsem se, když jsi nepřišla minulý pátek, žes mě zavrhlá navždy, a jsem teď šťasten, že tvá laskavost trvá, vím dobře, kdo je vinen tím, že to zažíváš sama, kdyby mně nenašeptal zlý duch, abych zůstal v té hnusné partaji, do níž se vrátili zločinci z toho smetiště dějin, kam jsme my posílali nevinné, byl bych se dodnes slunil v tvé lásce a tys měla oporu ve mně, je pozdě honit bycha, to vědí mrtví nejlíp, ale že mě tu neopouštíš, neopustím tě já, jdi domů, Rózi, a nepiš závěť, ale že umíš krasopis, vyvěs na domě čitelný plakát, že pronajímáš laciný byt, aby tě nehledal dlouho ten, koho ti seženu a pošlu, běž, duše moje, běž a měj mě za to zas ráda, i když jsem byl jenom srab.

- Tak děkuju, Jaromíre, nato Krásná paní, - já sice nevím, kdo by k nám ještě do Malé Asie našel cestu, ale zkusit to rozhodně zkusím, příště ti povím, co z toho pošlo, a pokud nic, urychlím svou vrozenou srdeční vadu a přijdu k vám.

Cestou koupila dvě kreslicí čtvrtky, kdyby jednu zkasila, ale povedla se jí hned první - ZAŘÍZENÝ BYT K LEVNĚMU PRO-

NÁJMU! Když ji všela na branku předzahrádky, zasáhla ji rána do zad. Otočila se a spatřila zase ten živý obraz, v němž se kutálel od ní odražený míč. Strnuli malí Romové čutající u vykradených muk i turečtí výrostci metající na dvoře nože a také Vietnamci nad zeleninou a Bosňák u kebabu. Chtělo se jí vykřiknout a křičet a křičet, ale hlas měl větší rozum než ona, pochopil, jak by tu zněl směšně, a zůstal raději v hrdle.

Sotva za sebou zabouchla dveře domu, přistál jí na rameni Valtr, aby se na ní pohodlně svezl do patra. Hladila mu zježená brka a žalovala.

- Těm na hřbitově se to mluví, ale co zbývá nám živým, lásko moje?

- Rrrum! zaskřečel, vyrozuměn opět chvěním hlasu o stavu její duše.

Poslušně si nalila číšku a po lůčcích pila. Tehdy se ozval z přízemí chraplavý zvonek. Byla tak zasutá v myšlenkách, že jej nezavnímala.

- Kdybych neměla tebe, věděla bych co dál, život mě už netěší, víš? Má jediná starost by byla, mám-li si lehnout k tatínkovi či k manželu. Prvního jsem potřebovala víc, druhý víc potřebuje mne. Co mě ještě čeká v tomhle odcizeném kraji? Ale dokud jsi tady ty, musím o tebe dbát, miláčku můj!

- Hrrrůza, Rrrůžo! zaskřehotal miláček a smočil zobák v jejím rumu.

Vypila druhý pohárek a přeslechla druhý zvonek. Valtr začal zuřivě mávat křídly, až se, když si znovu nalévala sklenku, ulekla. Zdařile však napodobil chrčení zvonku. Třetí proto uslyšela sama.

- Kdo to může být...?

- Herrr Karrl, Herrr Karrrr! zatěšil se a chtěl ho vítat s ní.

- Tvůj pan Karl tě asi čeká v nebičku. Teď pěkně zůstaneš tady!

Ukázala mu na klec. On tam uraženě odplachtíl a velice se zlobil.

- Krrrutibrrrko! Valtrrr krrrál!

Spěchala po příkrých schodech dolů, když se dlouze zvonilo znovu. Kukátkem ve vstupních dveřích spatřila neznámého muže.

8.

Otevřela jen, co dovolil bezpečnostní řetěz. Neznámý byl starší než ona a dosud statný muž. Tvář s mohutným, ale upraveným knírem byla pevná, černé oči pod černou hřívou bez šedin vyzářovaly vnitřní sílu. Měl tmavý, trochu obnošený oblek, na hlavě široký klobouk a v ruce staromódní aktovku, podle níž si ho zařadila. Jaromír nechal vstát z mrtvých bývalého pojišťováka či cestáka s vysavači, jaké tu pamatovala z dětství před válkou! Potvrdil jí to otázkou sám.

- Dobrého dne, madame, dovolíte, abych vás na malou chvíli obtížil?

Jeho čeština byla obstarožní jako ta aktovka a ona odvětila rázně, ale zdvořile, jak ji naučil otec, který soudil, že každý tvor má zranitelnou duši.

- Já už nic nekupuji, protože všechno mám, a pojištěná jsem proti všemu.

To už si byla jistá, že není Čech, a neubránila se ironickému šlehu.

- obraťte se raději na své lidi, bydlí jich tu všude kolem dost!

Zavřela mu před nosem a musela se smát, jak vážně vzala Jaromírův slib, který si na hřbitově přece vybájila sama. Ale než stačila vykročit ke schodům, zvonilo se zas, tentokrát dokonce třikrát břitce. Okamžik rozmýšlela, ale pak ji náhlý pocit zklamání donutil pootevřít na řetěz znovu, aby řekla rušiteli něco peprného. Jenže cizinec mezitím sňal svůj širák a omluvně na něj ukazoval.

- Odpusťte mi tu minulou nezdvořilost, u nás doma nejsme zvyklí smekat.

Pochopila to ovšem jako rutinní trik protřelého obchodního cestujícího.

- Už jsem vám snad, pane, velice jasně řekla, že nepotřebuji vůbec nic!

- Ale já vám ničeho nenabízím, madame, chtěl bych u vás ubytování...

A ukázal za sebe na plakátek, který vyvěsila před chvílí. Byla zmatena.

- Totiž... tady ale... tady totiž není žádná společná ubytovna...

- V té já právě už nechci bydlet, pročez hledám solidní podnájem.

- Tohle je ovšem... já nemyslím, že byste... to není právě laciný byt...

- Kolik stojí? zeptal se prostě, jako by si přišel koupit vstupenku do kina.

Nebylo vyhnutí. Musela odpovědět. Alespoň to oddálila další otázkou.

- Vy tu... vy tady... vy v našem městě snad přímo působíte...?

- Ano, už dlouho, já jsem polír, víte? a když viděl, že neví, vysvětlil, - jsem předák u velké stavební firmy. Mám stálý plat. Směl bych onen byt vidět? Nemusíte mě, madame, vůbec báti, všichni tady přece hledí, že jdu k vám!

Pohlédla za něho. Dospělí i děti na náměstíčku už zase zvědavě zírali sem. Přišlo jí náhle trapné, že s ním jedná mezi dveřmi, a vybídla ho, aby šel dál.

Přesto se necítla ve své kůži, když ho provedla spodní chodbou a otevřela byt, kde po léta bydlel pan Hedvábný, povahou tak blízký svému jménu. Cizinec z jakési zatím nečitelné země ji pak poprvé překvapil, když zůstal na prahu stát a zdvořile zaklepal na rám dveří, než do nich vstoupil. Se stručným vysvětlením mu předvedla kuchyňský kout, otevřela dveře do ložničky a pak i do koupelny spojené s toaletou. Tam se dotkl řetízku splachování a otázal.

- Směl bych jedenkrát...?

Když opět překvapena přikývla, zatáhl za řetízek skoro slavnostně a s potěšením sledoval vodu prudce tryskající do bílé mísy. Nato se otočil k ní.

- To je popravdě úhledný byt. Mohl bych jej tedy najmouti?

- Vždyť pořád nevíte, kolik stojí! namítla, čím dál víc zmatena.

- Nevím, ale tuším, že cena závisí od toho, zdali mě zde chcete či nikoliv.

Krásná paní se lekla, že snad výraz tváře prozradil její myšlenky.

- Jak to myslíte, jestli vás tu chci nebo ne...?

- Zatím jsem tak dopadl všude, kde jsem osobně navštívil. Dnes jdu okolem vašeho domu náhodou, jenže dřív jsem už vyzkoušel různé bytové firmy a též inzeráty. Každý byt byl k máni, dokud neshlédli mne a neslyšeli. Ale já to rozumím a nezlobím vůbec. U nás doma by měl určitě stejnaký problém Čech. Lidé jsou prostě takové. Leká je vše, co odlišuje.

- Odkud jste? zeptala se, protože ji ten podivný muž zaujal.

- Vlastně odnikud. Jsem Kurd, a Kurdové mají vlasti čtyři, Turecko, Irán, Irák a Sýrii, takže žádnou, z každé je posílají šupem, jak říkáte u vás, do dalších. A když vystřídali všecky, zkoušejí to, kam je připlaví náhoda nebo možnost.

- A to... jste... zarazila se, ale pak dokončila, - jste muslim?

- Jak u vás v Čechách říkáte, jo a ne! ukázal v úsměvu zuby jako tesáky, - jsem věřící, aby to viděl Allah a ne jeho personál, který často myslí, že za něho spravuje říši, v které jsou věřící nevolové... ne! nevolníci, tak je to, ne?

- Ano... a jak je možné, že mluvíte přímo spisovně česky?

- Nechtěl jsem tu navždy působiti jako idot, tak od prvního dne sebe učil. Pro cizince jsou zde kurzy zdarma, proč bych měl tratiti večery na hostincích!

Krásná paní nad vším, co slyšela, potřásala zamyšleně hlavou.

- Copak vy nemáte žádnou rodinu?

- Nemám... jsem už předlouhá léta pouhý vdovec.

- No ale děti? Anebo vnuci?

- Ti jsou... úporně hledal slovo, - přílišně daleko.

Vzápětí změnil téma.

- Právě že jsem sám, chci užítí čas vzděláním, a to na ubytovně nelze, lidé tam hádají a kouří a... nemyjí sebe. Proto už dlouho hledám slušný podnájem a hodlám za něj poctivě platit, pokud to bude v mých silách, což naznačuje tento váš výřev. Řeknete mi tedy, nač by mě zde přišel?

Konečně dozněla myšlenka, která jí už chvíli ležela na rtech.

- A jste tu... na to se bohužel musím ptát! jste u nás legálně?
- Ovšem, madame! Jinak bych vůbec netroufl vás obtížit!

Jako by to čekal, otevřel aktovku a vytahoval z ní papíry, ale jí už se zdál ten rozhovor vestoje nepřístojný. Když ten muž nepřišel ze záhrobí, pak díky její utkvělé myšlence zhmotnělé náhodou, která nesměla být odvržena. Slyšela se mu říkat.

- Pojďme přece nahoru do salonu...!